

ՕՐԱԳԻՐ ԶՄԻՌՈՆԻԱՅ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ՄԵՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԶՄԻՌՈՆԻԱՅ ՈՒՐՐԱԹ 13 ԱՊՐԻԼԻ 1851

ԹԻՒ 387

ԶՄԻՌՈՆԻԱՅ 13 ՄԱՐՏԻ :

Յառաջանալով միմյանից օրըստօրի վերջապետ միայն է, վրանդի կառավարութիւնը բարեմիտ և խոհեմ քաղաքականութեան մը չհետեւիր . և այս բանը ապացուցում է թէ կարօտ է, քանզի յիշեալ երկրին դժբաղդ կացութիւնը յայտնի կը ցուցնէ կառավարութեան ցաւալի ընթացքը : Սահմանադրական օրինաց դէմ դործքերը, անկարգութիւնները, աւազակութիւնները և ուրիշ ազգի ազգի եղևնադործութիւնները կը շարունակուին այն պիտի ահազին կերպով մը, որ խաղաղասէր և ճշմարիտ հայրենասէր անձինք վերջին ատիւնն անհանգստութեան և տրտմութեան մէջ են :

Թիւրքացիներն ինչպէս յուշարէն լրագրող իւր թերթին մէջ 16 մարտի, հետեւեալ կերպիւ կը խօսի : «Աւազակութիւնը բարձրագոյն և անարգել կը յաւաքուի ինչ : Յառաջանալով այս հարուածը անհատիկ կը յարձակուի մեր ամենէն գեղեցիկ նահանգացի վրայ . և ուսկից որ կանցնի ամեն բան կը կործանէ, կը բռնադատէ, իւր ետեւէն բերելով մահը, տառապանքը, և չքաւորութիւնը : Երբեք Յառաջանալով այս ատիւնն անկարգութեանց աղետից, և յափշտակութեանց ենթակայ չեղաւ . երբեք կառավարական իշխանութիւնը այս ատիւնն տկարութեան մէջ չմտնաւ : Ուր որ աւազակաց խումբերը կը ինքնակաշտան, կառավարութեան զօրքը կամ ետ կը բաշտուի փոքրամիւր ըլլալուն պատճառաւ, կամ թէ կառուելու ըլլայ շատ անգամ ինքը կը յաղթուի » : Այս լրագիրը կը շարունակէ իւր յօդուածը, յառաջ բերելով միւրամիլիոն և տեղիական գնահատան աւազակութեանց և մարդատարանութեանց գեղերը, զորոնք աւերող համարեցինք այս տեղ գնել :

Թեանց և մարդատարանութեանց գեղերը, զորոնք աւերող համարեցինք այս տեղ գնել :

Աթէնքի վերջին լրագիրը իւր թերթին մէջ 17 մարտի, հետեւեալ ցաւալի լուրերն ալ կը շարունակէ . որոնք ճիշդ գաղափար մը կը տալ մեր ընթերցողացը Յառաջանալով այժմեան դժբաղդ կացութեան վրայ :

«Աւազակութիւնը մայրաքաղաքիս դուռը հաւան է . բանդի շարագործաց անձանց խումբ մը թափաքի բռնած տեղին պահապան դօրացը վրայ յարձակելով, որ թէնքէն երեք ժամ միայն հետեւէ, զինուոր մը սպաննեց, իսկ միւս պաշտպանները հազիւ թէ ժամանակ ունեցան փախչելու և ազատուիլ : Կրօնական թէ չըլլայ որ աւազակները որ մը փորձ փորձեն յարձակուիլ մինչև մայրաքաղաքիս մէջ : Ի վերայ այս անգամ այս գեղերը զարմանալի պիտի չըլլայ մեր քաղաքական կառավարութեան ընթացքին նայելով :

«Ի վերջոյն մարտի 22ին գրուած լուրերը կը ցուցանեն թէ, երեսուն աւազակներէ բաղկացեալ խումբ մը որոց հրամանատար են Վալմաթա և թաօ աւազակացիները, արահետ (ձէտա) ճանապարհէն գալով կէս օր ժամանակ Վրանդի բռնած գեղին մէջ յարձակեցաւ . ուր շատ անգամ թիւերը գործեցին ետեւ, երեք կանանց կուրծքին վրայ եռացեալ ձէթ թափելէն և գեղացի մը վիրաւորելէն ետեւ, այս աւազակները բոլորովին կողքակցեցին զիշեալ գեղը, և յափշտակած բաներէն ետք գրատուց վրայ բեռնաւորելով՝ հանգարտութեամբ ետ դարձան միւսնոյն ճանապարհէն, առանց փոքրագոյն արգելքի մը հանգիստ չիլ :

«Հաւատիկ աւազակաց գնահատան խմբից ցուցակը և իրենց հրամանատարաց անունները . որոնք առայժմ կը տառապեցուցանեն Արեւելեան Յառաջանալով :

Table with 2 columns: Name and Amount. Includes items like Բաթոս Վաթո, Կանիս Թէրանէօս, Կիք Երվանթիս, etc.

226 հոգի

Այս օրինակի դժբաղդ վիճակի մէջ կիսայայն երկիրը, ուր կառավարութիւնը օրինաւոր և արդարաւոր ընթացք մը չունենար, և ուր նախաբանները և երեւելի անձինքը միշտ երկպառակութեան մէջ կը գտնուին . որ ամէն ազգաց և տեղութեանց կործանումն է :

Յաւալը սրտիւ կը ցանցան մը հասարակութեանը, որ կալիպաթի Վաթաթի Երարաթիս լրագիրը բաւական տարագրող չունենալուն պատճառաւ և հետեւեալ ծախքը եկամուտէն խիստ աւելի բլրալով, պարտաւորեալ է վերջացնել իւր հրատարակութիւնը : Այս լրագիրը ինչպէս յայտնի է, ի սկզբան ամիսը երեք անգամ կը հրատարակուէր . քիչ ժամանակէն ետեւ սկսաւ ամիսը երկու անգամ հրատարակուիլ, բայց և այնպէս չըլլաւ իւր ծախքը ճարելու երկար ժամանակի գիտնալ : Կրթութեան երկուք ու կէս տարի հրատարակուելէն ետեւ, Երարաթիս Վաթաթի կը վերջանայ իւր 66

ԻՅՈՒՆ ԵՒ ԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ ԴՊՐՈՍԻՆԵՐ

Խաչիկ աղակերպաց Սեբաստիան դպրոցին : ԲԱՆ ՅՈՐԴՈՐԱՆԱՆ

Ինչպէս յիշեալ է ինչպէս վարձարանին :

Աղաքէն հետ և բաղձալի իմն է ինչ ատեւ յիշեալ զգանկալին իմ, զանհրաժեշտ պարտաւորութիւնն առն իւրաքանչիւր պատկառ կալ բնիկ բարբառային : Ուստի տեսանելով այսօր զձեզ համախմբեալ ի մի սիրտ և ի մի հոգի, վառեալ ջերմագոյն աղգաւորութեամբ, խրախոյս մեծ է ինչ և արձարմեալ բորբոքի եռանդն ոգւոյս սկիզբն առնուել բանիս փառահաջեալ ի շնորհս Զօրային սրբոյ և ի ներդրամութիւն բարեմիտ եղբարցդ :

Վանդի որպէս չէ ինչ զանխուլ ի ձէնջ, այլ քաջիկ խելամուտ լեալ, զի պարտ և պատշաճ է առն իւրաքանչիւր փոքր ի շատեւ հմուտ լինել բնիկ բարբառային, եթէ չիցէ ինչ ատու խորաւ գոյն միայն յուսաւ մեցանկալի, զի որ առողջ միտու ունին պարտ անձին վարկանին, և նախամեծար բնութեն յառաջ քան զամենայն ծանօթ գտանիլ այսմ : Օ ի քանի դարձանայ և սանգատականաց արժանի, որ ապախտ արարեալ զհայրենատուր բարբառային, յօտարին և եթ գեղեցեցի, և զնորին խօսիցի բարբառ : Եւ ընդէր արդեօք . ոչ ապաքէն ակն յայտնի տեսանեմք զի յամենայնի մեծարելի են, և յուսմունտ իսկ կարի յառաջագէմք, որոց քաջիկ հրահանգեալ ուսեալ իցեն զի զու իւրեանց, Եւ ի թէ քի ի րայ Լըբալ

զպարտ իւր անհրաժեշտ, այլոց լեզուաց միտ գիցէ, յաջողեցինք նմա դիւրաւ ի գլուխ տանել կամ օգուտ ինչ հայրենաց ընծայել, զի անդր, փարգատու, զի յառաջ քան զամենայն պարտի հրահանգել յիւր ի բնիկ բարբառ, և զնոյն գեղեցիկ հիմն գիտութեանց և լեզուաց, յոր՝ եթէ ձեռն արկանիցէ, ատակ լիցի յառաջագէմ գարգանալ, զի շահաւետ լինիցին երկք փառալոց նորա ազգի և հայրենաց :

Բայց գրեցուք եթէ անգամին յանտիական արդի գուն եղեալ ուրուք բարեք գաւառաւոր կիցի յայլալըր գալու թիւն, յիւրին ի բնիկ անվարձ և անանդակ եղալ զինչ օգուտի արդեօք . ոչ այլ ինչ, բայց եպերանա և կշտաճանտ յանձին ձգեցէ . և օգուտ ինչ ոչ ընծայեցէ հատարակաց : Օայս ատեմ ներումն համարձալ կութեանա խնդրելով, բանդի տեսանեմ ի մեզ զյուրիս, որոց սովին արտիւ զգամեալ ջերմ ուղլոց լեզուաց բերին ի վարձ, և ի խոյան և յախորտի կացեալ ի նոյն թեւակոսեն քրտնաթոր վատարկութիւնը ի սէր շահակալութեան ի կարմ ընդուտուցեալ, եթէ ատակիցին այնու ճախութիւն ինչ ի ձեռն բերել, ապախտ արարեալ զհայրենի և զատուածախօս բարբառային, և որ չար քան զամենայն է առ ոչինչ գրեալ զայն իւրեւ որ անօգուտ իցէ և թարմատար : Երբեք ի յուշ անցուք գամ մի զքաջագոր և զախիղբատատ յախիկ մեր և զնոյն եռանդուն հայրենասիրութիւն, յորոց մի էր հակադարձ լրամ, որ աղգաւորութեամբ վառեալ և ընդ ընդ արարեալ զգաղութեամբ, դուր և պատուէր ետ ամե

նեցուն խօսիլ զարքատ հայրենական : Այլ ջերմագոյն աղգաւորութեան, ուր սերտ հայրենասիրութեան . ընդ որ հրաշացեալ բերկրին սիրտ աղգաւորաց համարէն : Եւ ինչպէս ինչպէս և զամօթի հարցին այլ ի բաց թողեալ զհայրենական իբրտե այն թէ չիցէ իսկ պիտանի, յօտարացի գեղերին և ի նոյն բարբառ յօգեն զիստ հանապազ, ի գալթակալութիւ պարգաւտաց . . . Օմտաւ անցուք և զգարեալու մեր զՍեբաստիան և զՎաթաթի գաւառապետ ջահա Զայաւտանեայց եկեղեցւոյ, որոց ձգուիս յօրիս յանձին ցուցեալ աղօթից ստեւ կալին ջերմեանուն սրտիւ և ջերմագոյն տատուածապաշտութեամբ, և մեծաճիգն փութով գուն զնեկն գտանել զգիր հայրենական . զոր և գտեալ իսկ ի շնորհս ատուածալին կենդանութիւն իմն նորահրաշ ընծայեցին ազգիս, և աննախանձ մտօք բաշխեցին զաղբիւրս խնամոց, և զանուանա իւրեանց դարս ի դարուց յաւերժացոյցին ընդ բնաւ :

Իսկ մեր ինչ ցուցար զերախտագիտութիւնս մեր փոխանակ անհապի երախտեաց նոցին, զինչ ինչ յառաջածեւ ջանացար ի շնորհակալ հարցն երանելաց, որ անխնայ վատարկութեամբ հոգ յանձին բերելին ի գարգայումն և ի յառաջագիտութիւ մեր, ոչինչ ամենին : Վանդի գրեցեալ ունիմք զաղցաւոր զգարիս, և ընդ երկրաւոր կարիս բեւեռեալ չէ ինչ մեզ փոխ մարդիկ յօտուամ հայրենի բարբառային . որով գահալիք լեալ յանդուր թանձրամած խաւ տրի տգիտութեան առ և գնաց առնեն զմեզ ունայնութիւնը : Կէսք գալտուեալ զհետ սկստեաց ոչինչ փոխ ունին

երրորդ թերթով, որուն մէջ իւր խելքն փնտրելով
ի մասին դրամական նպաստաւորութեան և իւր
գանգատը գրեթէ ետեւ, այսպէս կը շարունակէ:

“Դիմեմք արդիւն մերոյ ի Հնդկիս, որպիսի են Արարիկ և Բանասերն Մատրասայ, (Օճանախոտեան լրագիրն Բուժարայ, Էփեմարանն կալիֆթայ, և Ահաբէրն, այլ ոչ ոք ի նոցանէ հաս ի հասակ մանկութեան, ուստի եթէ յամենումս կուտէ լընալ և բարձի թողի եղևալ Ահաբէր Արարիկեան երկի մեկն և կիսայ մեծաւ նկից՝ չիք զարմանք: Եթէ քան զմեզ քաջեան ոյս քանեաւ գէթ զայսպիսի առնել ազգասիրեցին՝ առաջին մեր լիցուք, որ համբուրեմք զձեռն:

“Գնա՛ Ահաբէր, մեռի՛ր, որպէս և ամենայն նախորդք քո, եթէ միայն քո պարծանաց աշխատիս և ոչ ընդ հանուր ազգիդ: Օ՛ի զոր ազգդ ոչ ունիցի, կամ ունէ ընդ կամիցի, և քեզ ինքեան աւելորդ այն և անպիտան է: Մեռի՛ր, այլ երանի էր քեզ, եթէ քան զհեռուէն Սիմեոնի մեռանէի՛ր՝ ասեալով: Արդ արձակեալ զճառայս քո ի խաղաղութիւն զի քեզիս աչք իմ զերթիւն քո, զոր պատրաստեցեր ժողովրդեան քու միտքս ինչ:”

Անկախորի Ուսումնարանի փետրվարի 15 և մարտի 1 թիւերը ընկալաք: Այս լրագրոյն առեւ տրական թերթէն կիմանամք որ հաճատանի աֆիսն քիչ կայ ի յիշեալ կողմն ի վերայ այս ամենայնի գիտարարութեան և եղեր 380 թալէնթ բիբուն, այսինքն 48 օխան:

— Գանդանէն (Չինաստան) փետրվարի 13-25 ամսաթուով հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտան մեզ Աֆիսին վրայօք:

“Աֆիսն հաճատանի 350 մարջաց փաճառի առ բիբուն, և չիք անկալութիւն բարձրանալու գնոյն յայտմ միջոցի: Եթէ այդ 80 զէշի առ չէքին գնեցի, ձեռնառու լիցի առաքողն:”

— Տիֆլիսի Արարիկ պատուական լրագրոյն եօթը թերթերը այսինքն 18 և 24 երրորդ թիւը, անցեալ շաբթու ամէնը մէկ տեղ ընկալաք: Ա երջին թերթին ամսաթիւը փետրվարի 24 է: Աւրախ եմք մեծապէս տեսնելով, որ այս լրագիրը յաջողութեամբ և խիստ օգտակար յօգուածոց հրատարակութեամբ կը շարունակուի:

Արարիկ յունվարի 20 թերթին մէջ հետեւեալ ազգային լուրը կը կարդամք:

“Նոր Երկրի մասայ Հայոց հասարակութեան քաղաքական կառավարաց երեքամիսայ ընտրութիւնն եղել է նոր տարւոյս սկիզբն: Քաղաքագլուխ ընտրվել է ազնուական և ուսումնասէր

աղա Յարութիւն Պողոսեան խալուպեան: (Այս փոքրիկ անգամ): Առաջին դատաւոր՝ աղա Սեփիլէ մահտեօի Զոհաննիսեան Չորրորդանց: (Այս երկրորդ անգամ): Երրորդ դատաւոր՝ աղա Մատթէոս Զախրեան խրճեանց: Երրորդ՝ աղա Զովակիմ Գրատիկեանց: Չորրորդ՝ աղա Գրիգոր Մալիսեանց: Հինգերորդ՝ աղա Եղիա Ստեփաննիսեան խալուպեանց:”

Հարկերն մարտի 17 ամսաթուով կը գրեն: Բնոյն սկիզբէն մինչև ցայսօր անձրև չգարուն պատճառաւ և արեւուն սաստիկ տաքութենէն բոյսերուն քիչ մը փնտ ըլլալուն համար, մէկէն ի մէկ արմտեաց դիմը բարձրացաւ: Ուստի ցուրենին շինարար այսինքն 45 օխան՝ որ առաջուց 15 զէշի կը ծախուէր, այժմ 25 զէշի ելաւ, և դարին՝ որ 7 1/2 զէշի կը ծախուէր, 12 զէշի ելաւ: Բայց գոհութիւն չտուածոց երեկ և այսօր բաւական անձրև եկաւ, ուստի կը յուսացուի որ քանի մը օրէն վերտին առաջի գիները կիջնան: Օրինադատութիւնը լրացաւ թէ քաղաքի մէջ և թէ անոր շրջակայները, իսկ ամայս 15ին հինգ շաբթի օրը մեծ հանդէս եղաւ, ուր ներկայ էին բարեկամ տէրութեանց հիւպատոսները իրենց պաշտօնական միակերպ զգեստովը (ուսիֆորմա) և ոյս հանդիսին մէջ 380 չափ վինուրաց հրաժարական ստման տրուեցաւ, որոնք ըստ օրինաց իրենց ծառայութեան պայմանագրով լրացնելով, հայրենիքին կը դառնան:

Հանգստութիւնը կը շարունակուի Հարկի մէջ ընդհանուր կուտակալ վիճակով: Ահա մեկ տիպային մարդ տիրական խոհեմ կառավարութեամբ: Յիշեալ ընդհանուր կուտակալ հետեւեալ պատուէրագիրը հրատարակեց, որ Հարկի բոլոր միլիթներուն և եկեղեցեաց մէջ կարգացուեցաւ այս օրերս:

“Չափաւոր խելք և խմացականութիւն ունեցողներուն յայտնի է, որ օսմանեան տէրութեան հողը բնակող ամեն քրիստոնէսը և ուրիշ հալա տակը՝ Յիշեալի յոյն մինչև հիմա, ըստ օրում անձնական հարկը (խարաճը) կը լծարեն, նոյն արտօնութիւնները ունին, զորոնք մեր կը վայելնմք: Եւ ինչ որ մեր կը հազնինք, անոնք ալ կրնան հազնիլ, և չեն գատապարտուիր: Եւ իմաստան հարկը վճարելովն, անոնց պատիւը (բրգը), անոնց ինչքը և կեանքը պաշտպանելու կը պարտաւորվիմք: Եւ եթէ մէկը բռնութեամբ անոնց ապրանքը ձեռք բերէն առնէ, ի հարկէ ետ պիտի դարձնէ: Այլ և մետաքսեղէն և ոսկեթել և այլ ինչ հալուստ որ կուզեն՝ հրաման ունին հապնելու: Այս

ամէն ըսածներս յայտնի կը տեսնուին մեր գաղտնաստեան գրքերուն մէջ: Ուստի անցեալներէն այս քաղաքի մէջ պատահածները՝ խիստ ցաւալի և անարժան գէպեր էին և հակառակ կամացն օգտաւարաւ: Ստեփաննիսէն: Հարկայինները իրենց այս գործովը ամօթով ձգեցին զմեզ, ի վերայ այս ամենայնի այն խռովայոյզ, խարբախ և չարագործ անձինքը, խռովոյ ողորմութիւն և մեծագոր մեր կայսեր հրամանաւ, սաստիկ արտօնեցան, ինչպէս որ հրապարակաւ տեսնուեցաւ և լուսեցաւ: Այլ և կողպուեալ ապրանք մեծագոյն մասը ետ տրուեցաւ, և մնացեալներն ալ, խռովոյ ողորմութեամբ կը ջանամք գտնել տալ և իրենց տէրանցը գործընէլ ըստ բարձր հրամանի վեհափառ կայսեր:

“Եւ իշեալ ցաւալի գիպուածոց պատճառաւ քաղաքացւոց երկու կողման ալ այսինքն քրիստոնէից և մահմէտականաց փնտ եկաւ, մէջերին անտարակոյս ստեղծութիւն և խիթ մտաւ: Այս ալ ճշմարտութեան իրաւանց գէմ է, պէտք է որ այս ստեղծութիւն բոլորովն վերնայ, և այսուհետեւ սիրով վարուին իրարու հետ, ինչպէս յաւաքմանէ սիրով և հաշտ էին: Տակաւին ետ շտրուած ինչքերը ետ գործուին, քաղաքութիւն, քաղաքակարութեամբ դիմար պատուեն, և անցեալ շաբեաց յիշատակը մոռցուի բոլորովն: Բայց եթէ այս մարդատիրական ընթացքին հալառակ ընթացք մը տեսնուի, անշուշտ այնպիսիները պիտի պատժուին:

“Այս բանը ամենուն յայտնի ըլլալու համար և ըսողը չտօնին լուր տարու համար, արժան համարեցի այս յատուկ գրութիւնս հրատարակել, ուրուն տնօրէնութեան կը յարապարտուիմք հետեւի: Ուստի գուք որ, թէ մահմէտական և թէ քրիստոնէայ, հնազանդ ազգ էք, և հպատակ օսման եան հզօր տէրութեանը, ընկալարս ք սիրով այս ընդհանրական մեր խրատները, բարեպաշտութիւն պաշտօն մատուցէք: Եւ խռովոյ, աղբիւր, եղիք օգտաւարաւ թագաւորին կենացը համար, և հաստատուն պահեցէք մէջերնիդ արդարութեան կանխները և եղալորութիւնը:”

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, 7 Ապրիլ:

Բարեկարգութիւնը և հանգստութիւնը օրքոտ օրէ ևս առաւել հաստատուելու վրայ է օսման եան ընդարձակ տէրութեան ամէն նահանգաց մէջ: Թէպէտեւ Պալատիայի և Պոնտիայի մէջ քիչ մը խռովութիւն պատահեցաւ մօտ օրերս, բայց

իրեքէ ի վարժութիւն որբւոցն: Անոր յորդորեն, խրախուսան գնտա դիւրեղման բարեաց զհետ պնդիլ, և յայտմ գամնայն ճիգն թափել: Եւ որք դիւանական իմն փութով խոշորոտն յառաջագիւ մալթի լինին, զփառեալն ի փափկիկ միտս նոցա ուսումնասիրութեան և բարեպաշտութեան եւ անդէն՝ հնարս հնարելով խափուցանել: Անոր բանիւք նախատանաց զիծեցուցանել գնտա ոչ ինչ խղճեն, զի ի բաց լընալ զհայրենի լիզուին զուսումն յօտարին պարապիցին ի փարձս, զոր շահաբեր լինել երազին: Եւ այս ցաւիմ և ի խոր խոցիմ, և զինչ արտաճառք այս ամենայնի, ոչ ապրաքեն աղխտութիւն մեծ՝ որոյ ի սոյն միտս ցնորեալ գանգաւն:

Արդ եղանք, այս ամենայնի բաժնի ի վերայ հասնալ բարւոք ի միտ առցուք զպարտս մեր անհրաժեշտ, այս է փութացուք յոսոմն մալթենի լեզուիս, ոչինչ հաւատս ընծայալ անտեղի զրուցաց, և պէտ յանձին կարգաւ փանել վիանդել զփնտախարն մալթիս յօտարին և եթ արշաւել, և զհայրենին թողուլ լընալ լընալ արդ ճանապարհ, որ յիսնայ անմտութեան է: Ապաքեն և դուք ձեզնի իսկ վիայէք զճշմարտութիւն բանիս, և չեն ինչ պէտք երկարադոյն զայսմանէ ճառել ի հաւան անելայ զձեզ, ուստի կեցեցի զգանս իմ ասեալով, եթէ ամենեցուն հայ որերոյ հարկ ի վերայ կայ ուսանիլ զնիկ բարբառ իւրովանն բաւականութեամբ, և ողբով չափ փատախիլ յօգուտ ազգին և ի պայծառութիւն Հայաստանեայցս ուղղափառ եկեղեցւոյ:

Գարեգին Զօհաննէ Տէր Կարապետեան:

Պարզ Հալայրի, Առաջին Թագաւոր ի Հայս: ԱՌԱՒՕՏ

Ստուերածք գիշերականը խալիկանաց և անուրջը՝ Բնդ ցնորս մտացածին, ծն անգը ի բաց տարադիր: Բն զթիկունս դարձուցին Աւք Արդտին աղտաւարալք, Եւ լուսութեան խեղ կարապետը զահեղ ճամբար գուպարած, Ի գաղաթանց գաղաթանց ի բարձրայոյն տարից հանցին: Հաս իսկ գիշեր զվառաւարեկ ողբան ետուր ի հանդիստ: Դրագունը շիջեալաւոր ի գարիս կայանաւորք, Պանդ ամառուք աշխարհի խնդից գուշակը տանդը պայծառք, Աւք երազ սկսան յեղաւորք կացիք ի տար ըստ աշխարհ: Վարդապետը նշուր բարձունք ընծուեցին յառաւօտուս: Օնցի երկին և հորիւր զարեւ զլուստեր, Կոր ի գլուխ մուշկ աղմամաղ և լուսին ընդ տառեղուն: Օրն ի համբաւ կատարք բարձունք և հորիւրք ամպաճիղք, Օրն ի ծրից աչաց տայցէք զաւետ, զոր նշուր բախանայ:

— Յերկունս կան նորս, յերկ տաճանակիր, թէ իցէն ահա՛: Օտրե ծնանիլ աշխարհի, զարե կենաց քաղցրագին: Բարե բաժակ բերկրապատար բախանաց թագթագուր: Եւ մեզ կրկին հարցէ տարս, քամել սրտի խնդութեան: Վարդապետը և ծառատունիք ծիր արձակին ոսկեծղի, Աւք արեւմայրս յեր զուարթուն տրուս կիս լուսածին: Աւետ զողիս, գայր հօրանս և անդերոյ ճիւղիս, Օտրե շտական զերգ սիրատուն պաշտ ի նուագ գեղգեղոյ: Յերկեալալայտ յեր ի փանդիս տուարածատալիս յողջին Պերձ արձագանգ հովտաց ողջին հեշտալուր: Կայտս ին սիրտք, խալտայ բնութիւն հողածնեցս երբուն: Եւ իմն բնարք թաճոց կայսրորդ ի կողերս ուսեւելոյ: Քաղցր ի հնչուն զլորտս յանկէն ընտելան ի գողորիկս: Կերեն զերես գերելոյ գոգ գերեզարձ բնաւին: Չեօք նշուր հին եւ մոռացոնք հայրենին իւր բնիկ գաւառ: Ի ձեզ և դիւցապունք վեստք

աստիճանը ծանր դեպքեր չեն՝ ինչպես որ օտար լրագրողները և չարակամ թղթակիցները այն պես հաշտեցնում են : Այս խռովությունները նորոգողը բառականապես յայտնի է ամենուրեք , որ վաղեմի ապօրինաւոր արտօնութիւնները կուգին պաշտպանել , զորոնք նոր բարեկարգութիւնը (թանգիմաթի խայրին) բոլորովին ջնջեց : Աւտոի այս բարեկարգութեանց գործողութիւնն է որ երբեմն երբեմն անար ընդդիմութեանց կըստաւոր աւելի աւելի ձեռնարկ քանի մը նախնաւոր մէջ . բայց կառավարութիւնը ամէն կերպ միջոցները ի գործ դրած է և երկրաշարժի չկայ թէ այս օրինակ ընդդիմութիւնները անմիջապէս և սուղու կերպով պիտի խափանուին օգտագործող յայտեր բարձր հրամանացը համեմատ :

Այս (Ա)ֆիսիկ նորոգութեանը յիշատակի համար արբունի փաղերանցը շինուած միտարը անցեալ շաբաթ բաժնեւեցաւ տեղութեան նախարարաց և ուրիշ պաշտօնատարաց : Այս միտարը որուն մէկ կողմը (Ա)ֆիսիկ միջինը նկարուած է և միւս կողմը կայսերական անուան նշանաւորը , արծաթեայ է առաջին կարգի գործակալաց համար , իսկ երկրորդ և երրորդ կարգի գործակալաց արուելքը պղնձէ շինուած է :

Աւտոի և հրապարակական շինուածոց պաշտօնէյ վեմափայլումայէ Լիաշան այս օրերս պիտի մեկնի իրենի երթալու , որպէսզի այս բաղաժնէ մինչև (Ա)ֆիսիկ ներքին կողմը շինուելու ճառարահայ շինութիւնը սկսել տայ :

Անցեալ շաբաթ (Ա)ֆիսիկ պատրիարքարանը աղբային մեծ ժողովք եղաւ իրենց հոգեւոր առաջնորդաց ամսական (թաշակ մը) տոհմաներու համար , որպէսզի ժողովուրդը ներդրութիւն չկրէ անոնց ըստ կամոց հարկապահանջութեան , որ մինչև ցայսօր ի գործ կըդնեն իրենց ծախքը հոգալու համար : Իրանալ արժան է որ հեռաւոր նախնայնները բնակող (Յոյն ժողովուրդէան կողմանէ շատ աղքատագիրեր տրուեցան անցեալները Բարձրագոյն Գրան , գանգատ ընելով որ առաջնորդները բռնութիւն կըդնեն իրենց հոգեւոր հօտին վրայ , և ապօրինաւոր կերպով տուրք կըստահանեն : Այս աղքատագրաց նպատակին համեմատ օսմանեան կառավարութիւնը հրաման ըրաւ , որ աղբային անտուկէն ամսական մը կապուի այս աղբին (Ա)ֆիսիկ տար :

Աւտոի (Ա)ֆիսիկ պատրիարքարանը քանի մը անգամ խորհուրդ եղաւ այս ինքզնին վրայ , և վերջին ժողովոյն մէջ , երկար վիճաբանութիւններէ ետեւ , որոշուեցաւ որ իւրաքանչիւր նախնայ մէջ օրինակ (Յոյն գերդաստան ըլլալը գրուի և հետեւապէս հարկաւոր միջոցները ի գործ դրուելով՝ արժանաւոր ամսական մը տոհմանութիւն հոգեւոր առաջնորդաց : Բայց այս տնօրէնութիւն այն նախնայաց համար միայն ի գործ պիտի դրուի , որոյ բնակիչները աղքատագրուայս բանը խնդրած են : Բայց յայտնաւոր , որոշուեցաւ որ պէտքի նախ աղբային պարտքը վճարուի և ապա ամսականաց պայմանները ի կարգի դրուին :

Աւտոի նախնայութեան թերթի Պաշտօն շաբաթուրդը (Ա)ֆիսիկ համաշխարհական արհեստից ընդհանուր ցոյցը տեսնելու գնացող անձինքը հրատարակելով , ժողագանք յիշատակելու թէ (Ա)ֆիսիկ (Ա)ֆիսիկ յարգամեծար Սահակ աղան ևս՝ ընկերութեամբ փեմափայլ (Ի)ֆիսիկ փաշային որդւոյն՝ մեկնեցաւ : Անոնք երթալու :

Աւտոի նախնայ տիրող իշխան բարձրագոյն (Ա)ֆիսիկ ընկերութեամբ ընկերութեամբ բաղմանութիւն պայարներու և ուրիշ երեւելի անձանց (Ա)ֆիսիկ պիտի երթայ՝ համաշխարհական արհեստից ընդհանուր ցոյցը տեսնելու համար :

ՄԱՍԿԵՂՈՒՅԱ . Այսօր , 28 Մարտի : Բուժելի ընդհանուր վերաւորու . Զ վեմափայլ (Ա)ֆիսիկ երեւի առաւօտ հասաւ այս բաղաժնէ , ուր փառաւոր հանդիսիւ և մեծարանք ընդունուեցաւ զինուորական և քաղաքական կառավարչներէն և գործակալներէն : (Յիշեալ փաշային բարի անունը և արգարատք բնաւորութեան համբաւը իրմէն առաջ այս կողմը հասած ըլլալով , բոլոր հաւարակութիւնը մեծ ուրախութիւն մը ունեցաւ անոր գալուտանը վրայ , որ անտարաւորս մեծամեծ բարեաց պատճառ պիտի ըլլայ . քանզի (Ա)ֆիսիկ ընդհանուր կուսակալը թէպէտեւ բարի անձ մըն է , սակայն իւր ծերութիւնը չնքնէր իրեն որ ամէն բան անձամբ տեսնէ , հետեւաբար շատ գործերը ուրիշներուն յանձնած է . որոցմէ մէկ քանին այնքան բարի համարում մը չունին :

ԵԳԻՊՏՈՍ . Այսօր , 28 Մարտի : Երեւի կէսօրին օսմանեան կառավարութեան (Թայի) շաբաթուրդը հասաւ ի Վոտանդիւնալոյն : Այս շա

բաթուրդը մէջն էին (Ա)ֆիսիկ փաշան , Բիսիկ փաշան՝ որ մասնաւոր պաշտօնիւ մը յիշեալ մայրաքաղաքը գացած էր , Սահակ աղան , զոր (Բարձրագոյն Գրանը յատուկ պաշտօնիւ մը յուղարկած է : Այս պաշտօնատարները մէկ գիշեր (Ա)ֆիսիկ պաշտօն մնային ետեւ , հետեւաւորը մեկնեցան Գահիրէ երթալու :

Բոլոր (Ա)ֆիսիկ մէջ հանգստութիւնը կըստաւորուի : Բարձրագոյն փաշան քանի մը նոր կարգադրութիւններ հաստատեց հիւանդանոցաց վերաբերեալ , և անոնց ճշդիւ գործադրութեւ համար սաստիկ հրամաններ տուաւ :

ԱՐՏԱՐԱՆ ԵՆԻՐԻ

ԱՅԳՂԱ . Այսօր , 6 Ապրիլի ըստ նոր տուամարի : Աղբային երեսփոխանաց ընտրութեան օրէնքը ընդարձակելու առաջարկութիւնը երկրորդ անգամ կարգադրուեցաւ պատգամաւորաց խորհրդարանին մէջ : (Ա)ֆիսիկ է որ այս առաջարկութեւ պատճառաւ էր որ պաշտօնէից ժողովը (մինիսթեր) իւր հրաժարականը տուած էր անցեալները : Բայց այս անգամ յիշեալ առաջարկութիւնը 299 քուէիւ ընդդէմ 83 քուէից ետ ձգուեցաւ ըսել է որ կառավարութիւնը 216 քուէ առաւելութեւ (մասնորդէ) յաղթական գոյնուեցաւ այս ինքզնին մէջ : Երեւի ցալան պատուանուան վերաբերեալ առաջարկութեան երկրորդ ընթերցումը , ինչպէս արդէն յայտնի է հասարակութեանը , աղբային ժողովին խիստ մեծագոյն մասին հաճութեամբ ընդունուեցաւ . այսինքն 438 հոգի հաւանութեւ քուէ ձգեցին և 95 հոգի միայն հակառակ քուէ տուին : (Ա)ֆիսիկ 343 քուէ առաւելութիւն ունեցաւ կառավարութիւնը :

Այս դեպքերէն կրտսնութիւն պաշտօնէից այժմեան ժողովը երթալով կըգործանայ , մեծ տրու մութեան մէջ ձգելով սաստիկ պահպանողական և յետախաղաց (բէթօքիստ) կուսակցութիւնները ամէն տէրութեանց մէջ : Բայց աղտոտաւոր (Ա)ֆիսիկ և յառաջարկական կուսակցութիւնները ուրախ են մեծապէս . քանզի վեմափայլ ըստ (Ա)ֆիսիկ ընդ , որ շատ ժամանակէ ի վեր մեծ վեհանձնութեամբ , մարդասիրական ոգւով և յաջողութեամբ կըկառավարէ արտաքին գործերը , պիտի շարունակէ անշուշտ ձեռն օգնակա նութեան կարկառել : Օրիցցէրի հաւարակա պետութեանը , Սարտենիայի յառաջարկական

Հայրականը կան անկախիչ :
Դիւցաղուէր անպարտեղը ,
Դիւցաղուէր Հայոց արիւր ,
Այս փառաց մնայ և եթ թագարքնի և գաւաղան .
Որք ընդ ձեզ զմեզմ պաղատու վերադարձնի ի Բաբել ,
Բաղատարած զիդն սրտից յերկնից խնդրեն զթուլթուլէն
Այրաշաղկապ և ըզձակաթ , զթագ ինդրեն , զթագ փառաց .
Կռան զեռան յերակունս արեան արծարծ արուլթեան :
Եւ զինչ . . . արուլթեն , շաղկեն մեծ ,
Դուրթ տան կառք յարծուի դրօշակ ,
Ի չեփորից ձայն բախտանայ ,
Եւ պէշտպանիք արծաթանդ :
Եւ չեփորայ : Դուռն իրէք :
Խօլ գիշեր փախեալ ի մէջ ,
Երեն ի տանս է Հայկայ ,
Ճագերայ արփի (Ա)ֆիսիկ ,
Թագ ոսկեկուռ ականակապ գաւաղան պետութեան
Յաղքանաղին . . . պանծապի
Դիւ Հայաստանից ,
Թագ առաջին կապեաց ի մեզ
Վէհ Պարոյր :

ՄԵՐԵՐԱՎ ԱՆՈՒՅԻ Գ . ՆԵՐՍԵՍԻԱՆ ,
ՈՐԵՐԵՐԱՎ ԱՆՈՒՅԻ ՍԵՐՈՒՅԻ ՏԱՐԵՐԱՆ :

Ի խնայ հայկալն պարսեւոյ լարափան ի կենաց վճարեալ :

Հայր գինեղէն , հայր անգեղէն
Ոչ զայդ երբէք ամի ի յուշ ,
Եթէ ոչ յիս բընաւ զնդաւս
Վ արեալ ի մահ օրինակ զայս :
Թէպէտեւ չէր այս յուսալի
Թէ որ գահիճ որդւոյն լինի ,
Սակայն սիրտ քո անաղորդին
Օ արեւ հիւրոյս եհատ իսկոյն :
Հայր կափուցի ահա զաշխունս ,
Եւ ոչ բացից , ոչ տեսից լոյս . . .
Բանդի հարուած քո չեշտակի
Եւ անդ , քաղէ զինս հոգի :
Եւ , ի մեղին իմ ցաւալի
Յարեան վտակս քո առաջի ,
Ոչ լուիցես բանիցս յետին ,
Օ որք զաւեժ անշուշտ ընտին . . .
Արեւմտի ի սէր գործակալան
Օ ին գգուէիր դու անխօսիան ,
Երբ ի դարձի քո ստակալի
Տապաւոր արկեր զերդ թշնամի ,
Ի յուշ անեալ զբային ոճիր
Գում մի , աղէ յերկնից երկիր ,
Տես զինչ հարուած ետուր ուժգին
Ի բարկութիւն դժոխային :
Եւ եթէ ոչ յուշ լիցի քեզ
Բոլոր եղեռան լուծցես զլոկտ ,
Ի դուր յայնժամ և ի նանիր
Օ եղջ ապաշուռ ընդ քո ոճիր :
Եւ դուք այսօր զիս ողբացէք
Ով բարեկամ իմ սիրելի ,
Օ աղիկ կենացս մինչ տեսանէք
Խամբեալ այսպէս տարակարծի :

Գեղաձիծաղ դաշտը ծաղկածին
Սուգ զգեցէք դուք տխրագին ,
Ինչ մահ որդւոյս աղէտալի
Նիւթեալ ձեռք իմ ծնողի :
Եւ ցէք լացէք վշտակցաբար
Ի նկերակիցք իմ անգաղար ,
Օ ի առ ոտիւք անգուլթ ծնողի
Օ աչս մարմնոյ իմ կափուցի :

Վահան (Յօգանդա Սիմեոն) :
Արաքսիւն վայրիւնս ինչ :
Ինչ զառ ի վայր ի բարձանց
Ի խոխոյն հեշտոյն
Գետ մի վեժիտ սրնթաց
Սահեալ վիճէր գարնային :
Անունը նորա ծաղկածին
Օ անմահութեան բուրբն հոտ ,
Ի մարգար անգէն խմբովին
Խաշինը խայտան ի յարօտ :
Օ կայ առեալ անդանոր
Գող մախտհ բնաւին
Եւ ի հոսանս ահաւոր
Օ աչս անեալ տխրագին ,
Այսպէս ասեմ անկախիւն ,
Վ ալիկանը կենաց հողածնին
Այսպէս , աւանդ , սրնթաց
Երթան դոյն յարս մթին :
Բանդի չէր ինչ մշտակայ
Ի հոսանուտ աշխարհի .
Ոչ ի հաստի ինչ մշնայ ,
Արագ արագ անցանի :

Տեղան Երան-Ին Ե . Տեղեան :

կառավարութեանը և այլոց Գաւառացիներ ևս իրաւունք ունի ուրախ ընդունել այս բարեյաջող դարձումսն զայս և թէ անոր համար, որ օտ մանեան կառավարութեան նկատմամբ Մեզ զիջ քաղաքականութիւնը կրնայ փոխուիլ այս կամ այն պաշտօնէից ժողովոյն հետ, քանզի այս քաղաքականութիւնը միևնոյն է և չկրնար փոխուիլ թէ՛ Վոլիկ (ազատութեան) եղբիւր են պաշտօնականները և թէ՛ Վորի (պահպանողական) և ահայտ արտաքին գործող պաշտօնական փոխափայլ ըլլալ չեն ընդունել նր մինչև յայտարարեան մտերիմ բարեկամութեան պայմանները տուաւ Բարձրագոյն Վրասիւնը, այնքան ազգու և պատրաստակարան որոշումներ ցուցուց երևելի ատիկաներու մէջ, որ անոր իւր պաշտօնին մէջ հաստատ մնալը անտարակալ մեծ ուրախութիւն և բարեբաղդութիւն կը համարուի:

Մեզ զիջ փոխափայլ թագաւ հին շարժման համար ընդհանուր ցոյցին աշխատութիւնները տեսնելու կերթայ, և միտք ունի՝ անոր բացուելէն սկսեալ մինչև չորս ամիս փոքր օր տօնախմբութիւններ և կարաւ ու շքեղափայլ հանդէսներ ընել: Այս օրերս սկսաւ հրաւիրանաց ինքնագիր նամակներ յուղարկելու Վարդապետի զանազան արքունեացը: Պէտքայի թագաւ որը արդէն պատասխանեց թէ յունիս ամսոյն մէջ պիտի գայ ի Վնտոն: Եւ մնալէս Վրասիւնը թագաւորական գերդաստանին բռնի մը անդամները սիրով ընդունեցին այս հրաւերը: Մեզ զիջ թագաւ հին կը յուսայ թէ նոյն ինքն Ռուսաց օգտաւ փառ կայարը կամ կայսերազուն իշխանը: Անտոն պիտի գայ այս ամառ:

Օսերլիկ թիւիս օրագիրը իւր թերթին մէջ օր 4-16 ապրիլի հետեւեալ յօդուածը կը պարունակէ, զոր Ռուսոնէն իւր Մեզ զիջ թերթը թակելը գրած է իրեն:

«Մեծաւորները, ազգային խորհրդարանին անդամները, Մեզ զիջ եկեղեցւոյ կղերիկ անդամները, զանազան անուանակարութեամբ հաստատուած աւետարանական կրօնին չմիաբանեալ պաշտօնականները, որոնք քանի մը օր կայ, գուժարուած էին՝ պատգամաւորութեան մեծ գաշնակցութեան մը հիմունքը դնելու, ամսոյս 4ին (ըստ նոր տուածին) վերջացուցին իրենց աշխատութիւնները: Եղած որոշումները տեսնելու, և կրնանք ըսել թէ այս օրինակ կրօնական գաշնակցութեան մը մեր եկեղեցական արձանագրութեանց մէջ մինչև յայտարար տեսնուածներէն ամէնէն ահաւորն է: Այս գաշնակցութիւնը, որ զօրաւոր է թէ իւր անդամաց թուոյն և թէ ուրիշ միջոցաց կողմանէ, հանդիսաւոր մեծ ժողովքով մը (միթին) պիտի սկսի ի Վնտոն: Յիշեալ գաշնակցութիւնը ոչ միայն պիտի պաշտպանէ այլեւ պիտի յորձանքի, և իւր արձանները պիտի տարածէ մինչև նոյն իսկ Հստի մէջ: Իւր նպատակներէն մէկը պիտի ըլլայ՝ հրաւիրել զխառն վարութիւնը (Սեմին Վրասիւնի) Պապին ինդրելու, որպէսզի Մեզ զիջ բողոքականաց միեւնոյն կրօնական թղթաւորութիւնը շնորհուի, զոր մեր այնքան վեհաճանութեամբ տուած և մը հետեւեալ գաւառն ժողովրդաց Մեզ զիջ մէջ»:

ԳԱՂԱԿԱՆ. Փորթի 11 Ապրիլի ըստ նոր տուածին: Յայտնի է որ քանի մը շաբաթէ ի վեր Վրասիւնի օրագիրը շարունակ յօդուածներ կը հրատարակէ, որոց միջոցաւ համագիւղական զէպտարակութիւնը թէ Վարդապետ հանգստութիւնը և ապահովութիւնը ուրիշ կերպիւ չըստացուիր բայց միայն հաստատակարարութեան Վրասիւնի հերեցին իշխանութիւնը երկնցնելով: Այս յօդուածները մեծ ազդեցութիւն պատճառեցին քաղաքական զանազան կուսակցութեանց վրայ, և ըստարուժ Վրասիւնի ներքին առաջարկածը սահմանադրական օրինաց դէմ է, ազգային երեսփոխաններէն մօտիւ Բաղդալ Տիւբրա այս առաջարկութիւնը ըրաւ պատգամաւորաց ժողովոյն:

«Միջոց հրատարակական ատենաբանութեամբ մը, իւր գրուածքներով, կամ ինչ եղից հնարքով մը յառաջ կը դնէ կամ կը ստիպանէ գահեւրեցական ընտրութեան համար այնպիսի անձ մը, որ սահմանադրական օրինաց 45-րորդ յօդուածոյն դէմ է, պիտի պատժուի 1000-էն մինչև 5000 Ֆրանք տուգանքով, և մէկ տարիէն մինչև հինգ տարի բանտարկութեամբ, և միանգամայն տալով տարիքաւորական իրաւունքներէն պիտի զրկուի»:

Տակաւին յայտնի է թէ ինչ փոխձան պիտի տեսնայ այս առաջարկութիւնը. սակայն չյուսող ուրիշ թէ պիտի ընդունուի, և թէ անոր համար որ ազգային ժողովոյն մէջ գտնուած զանազան կուսակցութիւնները պաշտպան են Վահեւրեցին վերստին ընտրութեանը, այլ քանզի այս առաջարկութիւնը յիշեալ կուսակցութեանց անկեղծութիւնները ի գերեւ պիտի հանէ:

— Հատ գաւառութիւններէ ևս վերջապէս պաշտօնէի նոր ժողով մը հաստատուեցաւ Վարդապետի մէջ, որուն անդամները հետեւեալներն են:

Պարոնայր,

Բահեւրեցի արքայութեան պաշտօնէի,

Բանտոն պատեհագի պաշտօնէի,

Պոլէ՝ ներքին գործոց,

Հարաւոր Սպա՝ ծախային գործութեանց,

Պիւֆէ՝ փաշառականութեան,

Սպա՝ հրատարակական չինուածոց,

Պուրո՝ եկամտից,

Պարո՝ արտաքին գործոց:

ԳԵՐՄԱՆԱՆ. Վերամանական ըրագրները կը ձառնեցան թէ Տրեգրայի մէջ հաստատուած ժողովոյն խորհրդակցութիւնները ամենին չյաջողեցան և թէ Վերամանական բոլոր կառավարութիւնները՝ առաջնորդութեան Վրասիւն, Պրանք ֆորդի ժողովոյն պիտի գաւառն վերադառնան: Այս Վրասիւն առաջարկութիւնը, որ կուղեր իւր բոլոր վիճակներով Վերամանական գաշնակցութեան մէջ մտնել, եւ ձգուած կերեի:

Տրեգրային Ապրիլի 1 ամսաթուով ըստ նոր տուածին՝ կողքին կալէի քը Վրասի օրագրին:

«Վերամանական նոր կարգադրութեան մէջ զինչէ ըստ համար պաշտօնէից խորհրդակցութիւնները՝ այս օրէն սկսեալ կրնայ համարուիլ թէ անյաջող ելք մը ունեցան... Ստորի 27ին Վրասիւն անկեղծութիւնը չըրարեալան թղթով մը հրաւիրեց բոլոր գաշնակցի կառավարութիւնները որ ըստ կատար իշխանութիւն ունեցող երեսփոխան մը յուղարկեն Պրանք ֆորդի ժողովը: Ի վերջոյ այս ամենայն վիճաբանութիւնները պիտի շարունակուին ի Տրեգրայ, և յանձնարարական ժողովոց որոշումները Պրանք ֆորդի ժողովոյն առջև պիտի դրուին՝ երբոր Վերամանական կարգադրութեան վրայոց խորհուրդը պիտի ընէ: Վրասիւն կը ցանկայ որ ապրիլի 3-15ին (Պրանք ֆորդի) գաշնակցական ժողովոյն անդամներ լրման ըլլան: Վրասիւն իւր կողմանէ կը հրաւիրուի իւր պահանջներէն որ կուղեր Վերամանական գաշնակցութեան մէջ մտնել իւր բոլոր վիճակներով: Իրաց այս գործածածը ըստ մեծի մասին Վարդապետ և Մեզ զիջ գաւառացի ազգեցութեանը կը վերաբերի, և մանաւանդ ըրաւ Վրասիւն ազգեցութեանը»:

ՔԱՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԻՔ

Չփախաւ, 15 Ապրիլ:

Վրասիւնի կուսակալ բարձրագոյն շաբաթ փաշան քանի մը անգամ թղթաւորութիւն ինդրած էր Բարձրագոյն Վրասիւն որ կատարողութեանը վերաբերեալ քանի մը օգտակար առաջարկութիւններ ընելու և հարկաւոր տեղեկութիւններ տալու համար: Բարձրագոյն Վրասիւն յօդարարութեամբ ընդունելով անոր ինդրը, բարձրագոյն տիւր ընդհանուր կուսակալը այսօր առաջարկական չափեւորութեան մեկնեցաւ մայրաքաղաքը երթալու, որ 15-20 օր մնալով վերստին պիտի գաւառայ իւր բարձր պաշտօնը ի գործ դնելու:

Բոլոր հասարակութիւնը և մանաւորացիս քաղաքիս Հայ ժողովարդը ջերմեւանդ բարեմաղթութիւններ կը ընէ Վրասի Բարձրութեան բարեյաջող ճանապարհորդութեանը և շուտով վերադարձին համար. քանզի մեր բարձրագոյն կուսակալին մարգարեական գթաւատ կառավարութեամբ հանգստութիւնը և բարեկարգութիւնը օրըստօրէ ևս առաւել կը հաստատուի:

Բարեկամ տերութեանց հիւպատոսներուն մեծագոյն մասը, նմանապէս մեր հոգեւոր Վրասիւնը

գերապատիւ սրբազան Պօղոս Արքեպիսկոպոսը, և Յունաց սրբազան Առաջնորդը այցելութեան գացին Վրասի Բարձրութեանը՝ բարեյաջող ճանապարհորդութիւն մը մաղթելու համար:

Բարձրագոյն շաբաթ փաշան իրեն տեղակալ թագաւ փոխափայլ Վրասիւն Էֆենտին որ նա հանգիստ համարակալն է, և որուն արդարաւոր բնաւորութիւնը, խոհեմութիւնը և ազնուական փառանքը յայտնի է ամենուն:

— թրեւտէն կողքին թէ Վրասիւն փոխափայլ Վրասիւն Վրասի կողմ տեսնելու, այցելութեան գացելու է սուրբ Վարդապետ Վրասիւնի փոխորդ, և մեծապէս գոհ եղել է տեսնելով յիշեալ արքայապետ բարեմաղթաւոր Վրասիւնի ազգի արդիւնքը, տալ սրանին բարեկարգութիւնը և հայեբէն տալագրութեան պայծառութիւնը: Օգտաւորաւ Վրասիւն բարեհաճեց է սիրով ընդունելու 24 թիւը առաջին Հասարակ խորհրդակցութեանը գիրքը. զոր յիշեալ յարգելի Վրասիւն թիւը նուիրել է Վրասի Վրասիւն Էֆենտին:

— Վրասիւն ամին գերեւորութիւն 16ին օրակալի հրիւղութիւն մը պատահեց է ի Հնդկաստան Ռանգուն ըստած քաղաքը, որ Վրասիւն տերութեան մայրաքաղաքն է, ուր երկու հազար անէն աւելի հոյ շարակ եղել է. նմանապէս Հայոց եկեղեցին բողոքային աշուր է: Այս ահագին հրդեհին մէջ բաղնիքի անձինք իրենց կեանքը կորսնցուցան են, մանաւանդ մաքառուներ բոլոր կը ընէ պատճառաւ. ուր շատ տակաւ փոքր կար. որ ահագին շատ ուղեւոր մը կրակ տանելով, կործանուած և մահը նախ խիստ հեռաւոր տեղումները տարածել է:

— Երեսփոխան Վրասիւն յիշեալ մը, որ սրտաւառ գերդաստանի մը կը վերաբերէր, անցեալ շաբաթ ինքզինքը թունաւորելով մեռաւ: Վրասի թէ ընտանի երկար տակալութիւնը պատճառ եղած է այս դատապարտելի յուսահատութեանը:

— Վրասի մը օրէ ի վեր շատ տաք կընէ, և Ռեմոն ի ջերմաւոր մինչև 20 աստիճան ելաւ:

ՔԱՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԻՔ

Չփախաւ, 15 Ապրիլ:

Վարդապետ առաւորը մեծ հանգարտութեան մէջ է. և այս շաբաթ խիստ քիչ գործառնութիւններ կը ընէ սուրբ Օրակալ տօնախմբութեան պատճառաւ: Վրասի մը կողով աֆիսն ծախուեցաւ անցեալ շաբաթ 90 զն չէ չէքին: Նէհրին գինը 12 1/2-15 1/2 զն չէ օխան ըստ տեսակին: Ներմակ եղիւրդայորները 7 1/2-7 3/4 զն չէ կը ձառնուի քիւրէն՝ նաւուն մէջ աւանդելու պայմանաւ: Խազմէին պարտաւան արկերը 510-630 զն չէ հարկը օխան՝ ըստ տեսակին: Հարաւոր գիրքաւոր ճառ է 180-190 զն չէ կեկոյնարը: Սուրբ փաշտապետը նշանակութեամբ արժանի գիտաւոր փոխափայլութիւն մը շուրջին ծանուցանելու:

Վրասի քրտակալութեան:

Վնտոն	111 1/2 - 111 3/4 հինգնոցով
Վարդապետ	179-180
Թրեւտ	338-339

ՔԱՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԻՔ

Վրասի քրտակալութեան:

Վարդապետ առաջին քրտակալութեան (Ֆարքոն) սկիւղը (չանա) քանակութեամբ հոգեւոր համար: Սեմ և պալի ընտանիքը 100 կար են:

Սեմայն քանակութեամբ 12 հոգեւոր համար, պալիքէն և անդէղէն իրարից (պիւր) համար սկիւղը որոնք ընտանիքը 35 կար են:

Սեմայն յապիւղեալ պալիքէն (պիւր) զանազան քանակութեամբ քանակութեամբ 12 հոգեւոր համար: Այս քանակութեամբ ընտանիքը 56 կար են:

Սեմ և Կոն, իրար Վրասիւն գրադարանէն առաւել քանակութեամբ քանակութեամբ այս փաշտապետ իրար վրայ:

Հաստատակալ և տեր լրագրոց,

Վրասի Վ. Պաշտպան:

Ի ՏԳՈՒՄԱՆ ԱՐԵՎԵԼԱՅԻ ՍՈՑ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ